

ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

Μά ποιά παρασώμια, θα πείτε; Του Σοροκλή και του Εύριπιδή τάχα; Καλί, δι' βαριότητα! Νά! Τότες που άέβαινε ένα δασκαλάκι στο βήμα κ' έπαιξε με στέδια με ερωθίδες με εδολίους και με λογής λογής άγωνιστικές λεζούλες, καθώς οι πλερωμένοι έκαινοι παίζουν τέσπερα, έζη, ή και δικά πορκάλια στένα τους χιρι. Κ' έτσι το καταλαδύναμα άμείως πώς άμικατε άπογοών των Έλλήνων, και βγαίνουμε όστερα και κάμναμε τά φώνια μας.

Μά την άλθητα, σάν ψήματα φαινεταί! Νά ζή άκμα έγι πια δάσκαλος, μά καθηνητής του Πανεπιστημίου, και νά μας φίλην τέτατα τροπάρα.

Έγερβλι, λέτε; Όριστε λοιπόν ένα Μιστριώτικον δείγμα:

« Η βαβία συνείδησις της καταπτώσεως του πολιτεμού είναι κέντρον έσχυρον, δι' ου κεν τριζόμενος λαός κέρυσι και φιλότιμος θείει διέθει μετ' σπουδής τον δόλιχον της έθνικής ανέλιξεως και θλίει άγώνισθη νικητηρώς εν τω άγώνι των λαών των διδαχθέντων υπό των ήμετέρων προγόνων».

Έννοείται πώς ή λόγος είναι για τή δική μας την ακατάπτωση. Δηλαδή τή χάλιε μας, που έξαρτα γίνεται κεντρί μέσα μας και μας κεντύνει, και δός του καληζόμενας παρωδίας βιαστικά βιαστικά τή «δολιχόν» μας, και κρινει τότες ή κόσμος πώς νικώμετε άξαρτα της Βουλγάρου, που λέγε δει έχει πώς μας έπεράσκει στον άγώνα, και μά την άλθητα λογα δέν έχει πώς διδάχτηκα κ' απ' τους προγόνους μας, — διδάχτηκα όμως ένα πρήμα που δέν φαινεταί νά πέρασε άπο τή νου του κ. Μιστριώτη, πώς για νά προχωρήση ένας λαός πρέπει νά έδουλήρω ύμους νά γασσομεθα με τή παρακμή του—όμως δά κ' εί επρόγονοις έκαμνα.

Μά τί χάνουμε τά λόγια μας με τίτους άδιορθωτους ύπερβολάς της κατακαμμένης της Ρωμισσοσύνης!

Λατε νά τή ρίξουμε, έγώ λέω, έξω λιγάκι, και νά διασκηδασουμε. Ίσως έπρεπε νά γίνη αυτό τή γλιτέ προ δέκα τρια χρόνια, τότες που έκαμα την ιστορική του προσωπηση ή κ. Μιστριώτης στον Διάδοχο. Μά τί περιζή; Φρίσκει είναι άκμα τα κομπαιτιά που μας ζαχαρίζει ή «Νουμμε» τις προάλλες:

«...Επείσοας (ού ή Διάδοχος) τή πρώτου βήμα εν τή βαλβίδ της άρκαμένης πολιτικής στα διοδρωμίεσ, βουλόμενος νά έξελθη έσως διά της προτιμασεως ταύτης εις τον άρμόσιον βιον διά της ύψους της κωιδότη των έθνικών παραδόσεων, και έσως άνασοόμενος νά διαπλευρή τή άγανει του πολιτικού βιον πάλωος εις της σχεδίας της Ακαδημαϊκής πολιτικής, και έσως θήλων νά πετύχη προς τας ύψηλας των έθνικών πύθων σφαίρας διά του άσφαλοσύ της έπιστήμης ιδέωρος».

Έδώ χρειαζεται προσοχή, για νά μη χάνουμε τή σειρά. Ήρωες του δράματος είναι — τή λίγα με μεγάλη μου λύπη — ή άγαπητός μας Διάδοχος, που δέν έπρεπε νάνακατιέται τή σεδιστό του όνομα με τίποτε φάρσος. Ποσοσχύ, ή όμως πώς νάπορθη άνθρωπος τή σκληρή άνάγκη! Πού πρέπει και καλά νά τον φανταστομε

και πώς όσο αυτές σιωπούν, έργο μεγάλο δέν γίνεται. Αυτή περίπου είναι ή ιδία του. Μού φαινεταί πώς ή μακρήςτης έπαθε σ'αυτή την περίσταση ή, τι παθαίνουν όσοι έχουν πολλά νά πούν. Μία στα τόσα κριτικά και φρόνιμα λόγια του βρίσκουται και μια και σάν παραχρήςτα κ' ήριστα ένα.

Άρην που δικαιομα δέν έχει κανένας τυχόντες, μά και Ντάτον νά είναι, έλλα νά μας φίλην παρά ήρωισμούς ένσω δικά μιλλιόνια πατριώτες του πίνουν άκμα της εκλεβιας τή σερμάκι, ένσω τή έννοια δέν τίλειε άκόμα τον προορισμό του καθός μήτε άνθρωπος δικαιομα δέν έχει νά τή στέρνει στο γλιτέ ένσω οι γονοί του ή κάδρια του ταλαιπωριούνται στη φυλάκι. Τάφωρα αλά, επειδή ή καθυπό λόγος είναι, έν έρχουμε ή έχι μεγάλη άριστοσυρημακα, και γιατί.

Μά ίκαίνο που είναι νάπορση ή ή πιο άρχαίος άναγνώστης είναι, έπως ή άνθρωπος που μελέτησε και με παραστήσε με κάμψη τέχνη και χέρη τάχατα μεγαλοσυρημακα, δέν του πέρασε άπο τή νου πώς ή πατιές της τέχνης, ή Όμορφου, έλλα δέν άγγιζε παρά τή μονόχρως του τή φάνησε σήμερ βαριτα, στέρι, κ' άνικανο νά μετρί έριστοσυρημακα.

Τάχα νά είναι και πολύ μακριά ή Κλήρικη ή ζωή από τή ζωή των Όμορικών ήρώων; Τάχα νά είναι συστρατην ή σπαμενική μας κοινωνία άπο μεσιωνικούς άργήτους, ή άργήτους νελεταπνές και φιλοστού, ή έχι άπο βουήσιους λεβητηνές;

Κ' ή ιστορία μας κ' ή σημερινή μας κατάσταση έλλο δέν άκνιται παρά πατριωτικά καλλιτεχημακα. Κι έν δέν μας έρχουται και σγνα αυτά τή καλλιτεχημακα, έν φριταί ή χόρδα, παρά έσως ή μόρα μας, που έν μας γεννάει κάθε μέρα χείρα πιδέξιν σάν τάδανανο χείρ του Σολωμού.

Είπα ή ίδιος ή ιστορικός και για τή Σολωμού τον όνο πώς είναι άψυλότερο πύταγμα της νέας ελληνικής φαντασίας, έσως άλλότερον πρής μας και έν είναι τή περιβάλλον αυτό γλωσσικόν ιδίωμα! Μού φαινεταί πώς πολύ πιο έλλότιον είναι τή ιδίωμα της γνωστότερης έθνικής ιστορίας μας παρά τή ιδίωμα τή λαμπρότητων έθνικής τραγουδιού μας. Μ' αυτές όμως τις γλωσσολογικές παρακνεις των σφαιρών της μεσοπεραμένης γενειας δέν είναι άνάγκη νά χολαστανομα και πολύ.

Ό λόγος για τή μονοτονή γόρδα μας και για νά έσμεν έν αυτή ή γόρδα είναι σ' άλθητα μονή, ή μήπως κρύβει κ' άλλες άνθρώπινες χόρδες άπο τή γνήμιατα μάτι, χόρδες που φέρουν άλλόσους σπέρμους στην καρδιά, ές ύελίζουμε άπ' όλα τάπνιτητα δράματα της ιστορίας μας, που δικά Σαίππηδες νά τή ιστορήσουν!

Αλλά πρέρταιν. ές διαλίξουμε ένκ τή μοναδικό τή όραμα που παραστήθηκε έσαν ή Κροτονικός πολιορκήθηκε στή περιζέουστο Ζάλογκο. «Ας άκούσομα πρώτα τί είπα ή Σολωμιάς με τή έλλότιον του ιδίωμα:

Τις έμάλωσε εις τή μέρος Του Τσαλόγκου τή άρηνή Της έλευθερίας ή έρωσ Κολ τις έπνευσε χορδ. Τέτοιο πρήμα δέν τή ελθω Όστε γάμοι οστε χορδ Κι άλλες μέσα τους έπήθαν Αθωότερες ζωές, Τά φορμάτα τοσφρίζαν, Κολ τή έπέλεγε μαλλιά, Κάθε γύρο που έγυριζαν Απο πάνω έλειπε μά

Νά δηγηθώμε τάχα πώς τή μυριολάπητο και μυριοζάκατα ίκαίνο μεγαλοσυρημακα, έργο γυναικών, μά γυναικών που και νά τις συλλογιετής τις σείσαι σάν έλλο κόσμου όντα, που μήτε ή Σπάρτη στα λαμπρότερα χρόνια της παρωδίας νά έλαιο δει έσμεν, νά ιστορήσομα πώς πιατάων πρώτα τα παιδιά τους άπο τούς βράχους στήν άδυσσο, παρά νά τή παραδώσουν οι Τούρκικα χείρα, πώς πιάστη καν έπαται στή χερσ τή θανάτου, και με τραγουδία γυριζοντας τναζόσανε κάθε σφρά από μετ' στή βάρηρο όμα τή ζυγαν, και πάλι έλλο γύρο και στή βάρηρο έλλημά τους, όσπου γκαμηότηκαν έλιε και βραβόκαν στήν άγκαλιά της άθνακασίας, — ή μού φαινεταί και πολύ άνάγκη, γιατί — ές τή πώμα για τιμή της γενειας μας — έλοι τή γνωρίζουμε τή καθέκαστα του τρομαρού ίκαίνου μαρτύριου.

Ας συλλογιετομε όμως πώς πολύτιμα στοιχία δέν προσφέρνει ή ύπόθεση αυτή στον ελληνικό καλλιτεχηγ. Ποσα άψυλότερα νοήματα κ' αισθημακα, που πρέπει νά περάσανε σά γργγί άστραπής, άπο τή νου κ' άπο τις καρδιές τή Σουλιώτισσων του Ζολόγκου, έν μεροποια δούταρος Σολωμιάς νά ταναλύση καθώς ή πρώτος άνάγνωτε τή λευτεριά, και νά μας χαρήση άκαμται τέχνης άκμαπο κ' άθάνατο!

Πώς άπο τις ήρωίδες ίκαίνες δέν άγακαμάχικα πετώντας τα παιδιά τους μέσα στή βάρηρο, και ποιος μας λει πώς δέν είναι και μετ' τολάχιστο που συλλογιεταί κάποια ψυχή που άλλου πολεμοσού. Κ' έτσι έξαρτα μία στένα θρήνα έστουλίγει ή ποιητής έλλο, άγγιζεται έλλη γόρδα, άρμονικά πάντα με τήν πρώτιστη χόρδα, και γίνεται τέλειο τή όραμα και για τήν τέχνη.

Έπρεπε νά παραπονηθ ή ιστορικός πώς οι τεχνίτες του καιρού του, καθώς κάμποισ και σήμερ, ά λ α ο ύποτοσαν τή ύλη τους, ή πώς τεχνίτες δέν είναι έχι πώς είκαμε στωχό τίποτο άθάνατο ύλιε.

Α. Έδαλιώτης

Από... αλήθειας

Ο ΣΟΥΛΙΩΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ

Αίσι κάπου ή ιστορικός μας πώς με τή νά περιεριστάνει οι μεγάλοι του όθους τεχνίτες οι θείους και δολόφωρα ήρωικών έργων έθελον τή φτώχια της έθνικής τέχνης—Συστατάλη τή εαμα τή ημετέρας Κασταλίας — είναι τά λόγια του. Μά έπηθεί κατόπι πώς ή φιλοπατριώτης είναι σάν είδος μονόχρως, πώς έχει κ' άλλες χόρδες ή άνθρώπινες ή καρδιά,